

Verlag van het ingevolge artikel 5, sub d., j° 2 Archiefbesluit 1995, gevoerde driehoeksoverleg tussen het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, het ministerie van Buitenlandse Zaken, het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en het Nationaal Archief met betrekking tot de selectielijst, zoals bedoeld in artikel 2, eerste lid, van het Archiefbesluit 1995, voor de archiefbescheiden van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, het ministerie van Buitenlandse Zaken en het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap op het beleidsterrein Internationale Volksgezondheid voor de periode vanaf 1945.

Den Haag, juni 2007
mw. drs. N. Pels

INLEIDING

De voorliggende ontwerp-selectielijst is een selectielijst als bedoeld in artikel 2, lid 1 van het Archiefbesluit 1995 (Stb.1995/671). De lijst heeft de vorm van een Basisselectiedocument (BSD). Een BSD bestaat voor het grootste deel uit een lijst van handelingen. In een BSD wordt op grond van een aantal selectiecriteria aan elke handeling een waardering gegeven, die neerkomt op een selectiebeslissing met betrekking tot de bescheiden die de neerslag van de handeling vormen (B = te bewaren; V = te vernietigen).

Het BSD fungeert als nieuw selectie-instrument voor de archiefbescheiden van ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, het ministerie van Buitenlandse Zaken en het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap voor de periode vanaf 1990.

Er zijn geen bestaande selectielijsten die dienen te worden ingetrokken.

BELEIDSTERREIN

Op het beleidsterrein Internationale Volksgezondheid houdt de overheid zich bezig met internationale samenwerking ter verbetering van de mondiale volksgezondheid.

Er zijn meerdere redenen voor de Nederlandse overheid om zich ook in internationaal verband met volksgezondheid bezig te houden. De belangrijkste reden is, vanzelfsprekend, dat ziekten internationaal zijn en zich niets van nationale grenzen aantrekken. Om (besmettelijke) ziekten nationaal effectief te kunnen bestrijden, of, beter nog, te voorkomen, is internationale samenwerking nodig. De Nederlandse overheid werkt daarom al sinds het einde van de vorige eeuw samen met een groot aantal landen, zowel in bilateraal als multilateraal verband.

Door de almaar toenemende mobiliteit is internationale samenwerking op het terrein van de ziektebestrijding een noodzaak. Internationale samenwerking op het terrein van de volksgezondheid is echter ook een kwestie van solidariteit. Solidariteit is de onderliggende gedachte van de huidige Nederlandse steun aan de heropbouw van gezondheidszorgsystemen in de landen van Midden- en Oost-Europa en van de steun op het terrein van de volksgezondheid die al veel langer wordt verleend aan andere niet-Westerse landen. Wat de laatste groep landen betreft, ligt de nadruk op samenwerking met landen waarmee Nederland van oudsher contacten onderhoudt, zoals Indonesië, Suriname, de Nederlandse Antillen en Zuid-Afrika.

Tenslotte, is de uitwisseling van expertise een belangrijke reden voor het voeren van een actief internationaal volksgezondheidsbeleid. In dit verband zijn vooral de contacten met de landen in West Europa en de Verenigde Staten van belang.

De laatste jaren is het Nederlandse internationale volksgezondheidsbeleid steeds meer onder invloed komen te staan van het beleid van de ministeries van Buitenlandse en Economische Zaken. Dat betekent dat het beleid niet langer puur door gezondheidspolitieke motieven wordt bepaald. De samenwerking met de landen van Midden- en Oost-Europa, bijvoorbeeld, wordt voornamelijk geïnspireerd door motieven van buitenlands-politieke aard, terwijl de samenwerking met landen in het Verre Oosten en Noord-Amerika grotendeels wordt ingegeven door economische interesses.

De doelstellingen van het Nederlandse internationale volksgezondheidsbeleid werden in 1996 door de minister in een brief aan de Tweede Kamer als volgt samengevat:

- a. Het internationale volksgezondheidsbeleid dient er voor te zorgen dat de mogelijkheden die internationale samenwerking biedt met het oog op het in stand houden en verbeteren van het nationale niveau van volksgezondheid optimaal worden benut;
- b. Het beleid dient door de beïnvloeding van internationaal beleid te leiden tot een optimale realisatie van het nationale beleid;
- c. Het beleid moet bijdragen aan de verbetering van de gezondheidssituatie binnen en buiten Europa door internationale samenwerking.

Binnen het beleidsterrein zijn de volgende actoren actief geweest:

- de minister onder wie volksgezondheid ressorteert;
- de minister van Buitenlandse Zaken;
- de minister onder wie onderwijs en wetenschappen ressorteren;
- Netherlands international Health Platform

REIKWIJDTE VAN DIT BSD

Dit BSD wordt thans ter vaststelling aangeboden voor de zorgdrager ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, de zorgdrager het ministerie van Buitenlandse Zaken en de zorgdrager het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, alsmede onder de respectievelijke zorgdragers ressorterende actoren.

TOTSTANDKOMING BSD

Het BSD is gebaseerd op het institutioneel onderzoek dat bij het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport door Y. Alkema werd verricht in 2001. Dit institutioneel onderzoek resulteerde in het PIVOT-rapport nr. 115, *Internationale Samenwerking in de Volksgezondheid. Een institutioneel onderzoek naar het overheidshandelen op het terrein van de internationale volksgezondheid, 1945-1996*.

DRIEHOEKSOVERLEG

Het driehoeksoverleg tussen het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en het Nationaal Archief over de concept-selectielijst vond schriftelijk plaats in de periode februari 2007 tot en met april 2007. De uitkomsten van het driehoeksoverleg staan weergegeven in het onderstaande inhoudelijk verslag.

Aan het driehoeksverslag werd door de volgende personen (direct dan wel indirect) deelgenomen:

als vertegenwoordiger van de Algemene Rijksarchivaris:

- mw. drs. N. Pels, medewerker Selectie en Acquisitie Nationaal Archief

als vertegenwoordiger van de zorgdragers:

- drs. R. van Abel, adviseur van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

De inhoud van het BSD, alsmede de voorgestelde waarderingen zijn beoordeeld door:

namens de Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport:

- mw. I.P.M. van der Burgt, Hoofd Bedrijfsvoering, Ondersteuning en Informatie, Directie Internationale Zaken
- mw. H.E.. Dirksen-Wijnen Riems, adviseur Internationale Zaken, Directie Internationale Zaken

namens de Minister van Buitenlandse Zaken:

- drs. R. van Abel, gemandateerd

namens de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap:

- drs. R. van Abel gemandateerd.

TIJDENS HET DRIEHOEKSOVERLEG IS DE VOLGENDE PROCEDURE GEVOLGD:

De materiedeskundige dr. K.P. Companje heeft op verzoek van de vertegenwoordiger van de Algemene Rijksarchivaris medewerking verleend aan het uitvoeren van een Historisch Maatschappelijke Analyse (HMA). Deze HMA is uitgevoerd door middel van een interview aan de hand van een door het Nationaal Archief opgestelde vragenlijst. De HMA is als bijlage bijgesloten bij dit verslag driehoeksoverleg.

Belangen ex artikel 2, sub b en c Archiefbesluit 1995

Tijdens het opstellen van het BSD en tijdens het gevoerde driehoeksoverleg is rekening gehouden met de in artikel 2, sub c van het Archiefbesluit 1995 genoemde waarde van de archiefbescheiden als bestanddeel van het cultureel erfgoed en het onder sub d. van hetzelfde besluit genoemde belang van de in de archiefbescheiden voorkomende gegevens voor overheidsorganen, voor recht- of bewijszoekenden en voor historisch onderzoek. Als uitgangspunt van het overleg gold de door het Nationaal Archief gehanteerde selectiedoelstelling, die inhoudt dat de belangrijkste bronnen van de Nederlandse samenleving en cultuur veilig worden gesteld voor blijvende bewaring. Met het te bewaren materiaal moet het mogelijk zijn om een reconstructie te maken van de hoofdlijnen van het handelen van de rijksoverheid ten opzichte van haar omgeving, maar ook van de belangrijkste historisch-maatschappelijke gebeurtenissen en ontwikkelingen, voor zo ver deze zijn te reconstrueren uit overheidsarchieven.

Om op basis van deze selectiedoelstelling tot een waardering van de handelingen te komen, worden zes selectiecriteria toegepast:

Selectiecriteria	
<i>Handelingen die gewaardeerd worden met B(ewaren)</i>	
Algemeen selectie criterium	Toelichting
<i>1. Handelingen die betrekking hebben op voorbereiding en bepaling van beleid op hoofdlijnen</i>	Hieronder wordt verstaan agendavorming, het analyseren van informatie, het formuleren van adviezen met het oog op toekomstig beleid, het ontwerpen van beleid of het plannen van dat beleid, alsmede het nemen van beslissingen over de inhoud van beleid en terugkoppeling van beleid. Dit omvat het kiezen en specificeren van de doeleinden en de instrumenten.
<i>2. Handelingen die betrekking hebben op evaluatie van beleid op hoofdlijnen</i>	Hieronder wordt verstaan het beschrijven en beoordelen van de inhoud, het proces of de effecten van beleid. Hieruit worden niet per se consequenties getrokken zoals bij terugkoppeling van beleid.
<i>3. Handelingen die betrekking hebben op verantwoording van beleid op hoofdlijnen aan andere actoren</i>	Hieronder valt tevens het uitbrengen van verslag over beleid op hoofdlijnen aan andere actoren of ter publicatie.
<i>4. Handelingen die betrekking hebben op (her)inrichting van organisaties belast met beleid op hoofdlijnen</i>	Hieronder wordt verstaan het instellen, wijzigen of opheffen van organen, organisaties of onderdelen daarvan.
<i>5. Handelingen die bepalend zijn voor de wijze waarop beleidsuitvoering op hoofdlijnen plaatsvindt</i>	Onder beleidsuitvoering wordt verstaan het toepassen van instrumenten om de gekozen doeleinden te bereiken.

Selectiecriteria	
6. <i>Handelingen die betrekking hebben op beleidsuitvoering op hoofdlijnen en direct zijn gerelateerd aan of direct voortvloeien uit voor het Koninkrijk der Nederlanden bijzondere tijdsomstandigheden en incidenten</i>	Bijvoorbeeld in het geval de ministeriële verantwoordelijkheid is opgeheven en/of wanneer er sprake is van oorlogstoestand, staat van beleg of toepassing van noodwetgeving.

Belangen van de archiefbescheiden voor de overheidsorganen en de recht- en bewijszoekende burger

Bij de handelingen die zijn gewaardeerd voor vernietiging op termijn, is de termijn vastgesteld met het oog op het belang van de archiefbescheiden voor overheidsorganen en voor de recht- en bewijszoekende burger. De beoordeling en vaststelling van de maximale termijnen zijn geschied door de deskundigen van de ministeries. De vertegenwoordigers van de Algemene Rijksarchivaris hebben zich ervan vergewist dat zij gezien hun inbreng en functie inderdaad kunnen gelden als deskundigen.

Belangen van de te bewaren archiefbescheiden voor het historisch onderzoek

In het driehoeksoverleg hebben de vertegenwoordigers van de Algemene Rijksarchivaris primair de belangen van het historisch onderzoek behartigd. Daarnaast hebben ook de overige deelnemers hun gedachten laten gaan over de vraag op welke wijze het belang van de bescheiden voor later historisch onderzoek in de selectielijst tot uiting zou moeten worden gebracht. Door de deelnemers aan het driehoeksoverleg is ook de mening van de materiedeskundige gevraagd.

Ingevolge artikel 5, onder e, van het Archiefbesluit 1995 kan neerslag van bepaalde, als te vernietigen gewaardeerde handelingen betreffende personen en/of gebeurtenissen van bijzonder cultureel of maatschappelijk belang, van vernietiging worden uitgezonderd.

INHOUDELIJK VERSLAG

Algemeen

De HMA heeft niet geleid tot wijzigingen in het BSD. De handelingen die van belang zijn uitgaande van in de HMA aan de orde gekomen zaken waren allen al met een B gewaardeerd. Wat betreft de archieven van de belangrijke actoren op dit beleidsterrein die de deskundige noemt in de HMA: Het RIVM, het Landelijk Centrum Infectieziekten en het Havenziekenhuis vallen onder de archiefwet. Voor de archieven van deze organisaties (zal) is een selectielijst opgesteld (worden). De archieven van de GGD zijn te vinden in de verschillende gemeentearchieven. Het Tropeninstituut is een particulier organisatie waarop het Nationaal Archief zeker de aandacht zal richten met het acquisitiebeleid.

Het Nationaal Archief merkt op dat er in het BSD een aantal hetzelfde geformuleerde handelingen staan die wel elke keer betrekking hebben op een ander onderwerp, namelijk "Het rapporteren aan internationale organisaties en/of andere landen inzake aangelegdheden betreffende.....". (bv. handeling 15, 24, 34, 56). Het vraagt zich af of deze handelingen enkel de informatievoorziening betreffen van de internationale organisaties of dat de neerslag meer omvat. Het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) geeft aan dat het hier gaat om rapportages van Ministerraadverslagen. Voordat de Nederlandse bijdrage aan internationale organisaties wordt geleverd, wordt deze besproken in de Ministerraad. De betrokken departementen leveren daarvoor elk op hun beurt een bijdrage. Deze informatie zal toegevoegd worden bij de desbetreffende handelingen.

Opmerkingen bij de handelingen

Handeling 12 *(Het uitvoeren van voorlichtingsactiviteiten op het terrein van de internationale volksgezondheid)*

Het Nationaal archief geeft aan dat van voorlichtingsmateriaal meestal de eindproducten bewaard worden. Het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport gaat daarmee akkoord. De waardering van de handeling wordt aangevuld met 'B eindproducten'.

Over de waardering van de overige handelingen waren alle betrokken partijen het eens.

Het verslag is in juni 2007 voorgelegd aan de bij het overleg betrokken personen. Deze hebben hun goedkeuring aan dit verslag gegeven.

BIJLAGE

Historisch-maatschappelijke Analyse (HMA)

Beleidsterrein:

Internationale Volksgezondheid vanaf 1945

Deskundige:

Dr. K.P. Companje

Dr. Karel-Peter Companje heeft een post-doctorale aanstelling bij de afdeling Metamedica van de Vrije Universiteit Medisch Centrum. Vanuit daar is werkzaam bij het Kenniscentrum Historie Zorgverzekeraars.

Werkwijze:

Voorafgaand aan het gesprek zijn de heer Companje het vragenformulier Historisch-Maatschappelijke Analyse (hieronder bijgevoegd) en een samenvatting van de inleiding van het RIO 'Internationale Samenwerking in de Volksgezondheid' toegezonden.

Datum

Op 18 april 2007 is met de heer Companje aan de hand van het vragenformulier HMA gesproken over het beleidsterrein Internationale Volksgezondheid. Van dit gesprek is onderstaand verslag gemaakt.

Verslag

1) Welke ontwikkelingen hebben zich voorgedaan op het beleidsterrein, en wat is het belang daarvan?

De heer Companje geeft aan dat de belangrijkste ontwikkelingen op dit beleidsterrein goed worden weergegeven in het RIO en dat hij eigenlijk weinig heeft toe te voegen aan de context van het RIO. Volgens hem komen alle belangrijke ontwikkelingen en aspecten op het gebied van de Internationale Volksgezondheid erin terug.

Internationale Volksgezondheid is volgens hem een moeilijk grijpbaar beleidsterrein. Het is geen beleidsterrein met duidelijke wet- en regelgeving maar komt vooral tot uiting in een sturende rol van de overheid en in internationale verdragen. Het RIO licht alle internationale verdragen en de werking daarvan goed toe. Het lijkt hem een terechte keuze dat het RIO zich daarop richt om de context van het beleidsterrein zo goed mogelijk weer te geven.

Daarnaast geeft het een goed historisch overzicht van de verschillende speerpunten die de overheid op dit beleidsterrein heeft gehad. De overheidsbemoediging nam steeds meer toe en naast preventie van infectieziekten wordt het beleid tegenwoordig ook ingegeven door economische en humanitaire motieven.

2) Welke gebeurtenissen/ incidenten hebben plaatsgevonden, en in hoeverre zijn deze van belang geweest voor het beleidsterrein en waarom?

De heer Companje geeft aan dat op dit moment de grensoverschrijding van de gezondheidszorg een belangrijke rol speelt op het gebied van Internationale Volksgezondheid. De eenheid van de Europese Unie komt ook op dit gebied steeds meer tot uiting. Te denken valt bijvoorbeeld aan het goedkoper laten uitvoeren van oogoperaties in Polen. Door deze ontwikkelingen komen veel nieuwe vragen op zoals: Hoe is de kwaliteit van de gezondheidszorg in andere landen? Hoe wordt dit gesubsidieerd en waar kunnen patiënten terecht met klachten? Hoe deze aspecten van invloed gaan zijn op het beleid betreffende internationale volksgezondheid in de toekomst is interessant om in de gaten te houden. Vooral de neerslag met betrekking tot de Europese verdagen lijkt hem daarbij van belang.

Daarnaast speelt het subsidiariteitsbeginsel in de EU ook een interessante rol bij de vorming van het beleid op het gebied van internationale volksgezondheid. Vooral zorgverzekeraars krijgen door de centralisatie van de wetgeving in de EU hier mee te maken.

3) Welke individuen/groepen zijn van belang geweest op het beleidsterrein (en eventueel aanverwante beleidsterreinen) en waarom?

Volgens de heer Companje zijn er maar weinig ministers of politici die zich echt bemoeid hebben met dit beleidsterrein. Minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid G.M.J. Veldkamp (1961-1967) heeft in de jaren zestig een aanzet gegeven tot een verdragstelsel binnen de EEG. Het waren echter voornamelijk de staatsecretarissen die het beleid vorm gaven. Zij zijn van belang voor dit beleidsterrein.

4) Welke organisaties zijn van belang geweest op het beleidsterrein (en eventueel aanverwante beleidsterreinen) en waarom?

De heer Companje geeft aan dat het van belang is te kijken hoe de afspraken uit de internationale verdragen zijn neerslag hebben op het beleid van de ministeries en bijvoorbeeld de GGD en het RIVM. Ook noemt hij het Tropeninstituut, het Havenziekenhuis en het Landelijk Centrum Infectieziekten als belangrijke instituten op het gebied van Internationale Volksgezondheid.

5) In hoeverre mag verwacht worden dat de informatie met betrekking tot de op grond van bovenvermelde vragen als belangrijk te kwalificeren onderwerpen alleen kan worden aangetroffen in de overheidsarchieven m.b.t. het beleidsterrein of dat deze wellicht ook elders te vinden is?

De heer Companje geeft aan dat de beleidsneerslag van dit beleidsterrein te vinden zal zijn bij veel verschillende afdelingen van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en Buitenlandse Zaken. Daarom is het goed dat het RIO gericht is op de verdragen, daarmee krijgt het beleidsterrein structuur en overzicht.

6) In hoeverre is het noodzakelijk om nog andere deskundigen over deelaspecten van het beleidsterrein te raadplegen en wie zou daar het beste voor benaderd kunnen worden?

De heer Companje is van mening dat de belangrijkste zaken op het gebied van Internationale samenwerking in de volksgezondheid genoeg toegelicht worden in het RIO.

7) Is er eventueel nader (literatuur) onderzoek nodig?

Volgens de heer Companje is het niet nodig om nog extra (literatuur) onderzoek te verrichten. Hij is van mening dat het RIO het beleidsterrein voldoende belicht.

Vragenformulier Historisch-Maatschappelijke Analyse (HMA)

1) In hoeverre behoeft de historische context, zoals in het RIO weergegeven, aanvulling?
2) Welke in het RIO onderbelichte of onvermelde ontwikkelingen hebben zich voorgedaan op het beleidsterrein, en wat is het belang daarvan?
3) Welke in het RIO niet of slechts zijdelings vermelde gebeurtenissen / incidenten hebben plaatsgevonden, en in hoeverre zijn deze van belang geweest voor het beleidsterrein (en eventueel aanverwante beleidsterreinen)?
4) Welke in het RIO onvermelde individuen / groepen zijn van belang geweest op het beleidsterrein (en eventueel aanverwante beleidsterreinen) en waarom?

5) Welke in het RIO onvermelde organisaties zijn van belang geweest op het beleidsterrein (en eventueel aanverwante beleidsterreinen) en waarom?

6) In hoeverre mag verwacht worden dat de informatie met betrekking tot de op grond van bovenvermelde vragen als belangrijk te kwalificeren onderwerpen alleen kan worden aangetroffen in de overheidsarchieven m.b.t. het beleidsterrein of dat deze wellicht ook elders te vinden is?

7) In hoeverre is het noodzakelijk om nog andere deskundigen over deelaspecten van het beleidsterrein te raadplegen en wie zou daar het beste voor benaderd kunnen worden?

8) Is er eventueel nader (literatuur-)onderzoek noodzakelijk ter aanvulling van het IO?